

ACC. N:R M. 12757: 1-10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: *Blekinge* Upptecknare: *Olof Appelros, Jämshög*
Härad: *Lister* Berättare: *olika personer; se suppl. bla.*
Socken: *Jämshög* Berättarens yrke: *den bakside!*
Uppteckningsår: *1953* Född år _____ i _____

Marknader och marknadsresor. s. 1-10.

N. No. 45.

ACC. N:R M. 12757:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

N. 16

45

1

De marknader som besökte uten folk
från denna ort äro Markaryd Almunds-
ryd samt Hölje. Här skall endast
Hölje marknad omtalas som förekom-
me tvånue gånger om året och kalla-
des för vår- och höstmarknad. Det för-
re 1ste onsdagen i April och det senare
2de onsdagen i Oktober. Höstmarkna-
det var mest besökt av såväl sälja-
re som köpare. Marknaden pågick
endast en dag, och var aldrig förenad
med någon helgdag. Hur många av
hushålls medlemmar fingo besöka marknader
kunde variera, det ena året något o-
likt det andra. I regel voro de små
barnen hemma och väntade iorigt på mor.
Som de väntade någon billig marknads-
gåva av. Det var annat präningsvärde än nu.

Några särskilda resdräkter förekom
me ej, utan man tog helt enkelt på
sig en dräkt som var något snyg-
gare än den vardagliga. Någon mat-
pise behövdes ej, utan man köpte
kaffe med dopp på marknaden och
ser klarade man sig tills man kom hem.
Så att några "hertzi" förekom ej för
vanligt folk. Något annorlunda har
kunnat se de som reste som
krämare från det ena till det andra
marknadsstället. Tjänstefolk hade i
regel marknadsfrihet. Några kört-
skjutrar fanns ju utom bondfolk som
bode några kilometer från marknaden
och dessa reste ju var för sig på den
tid som passade var och en bäst.
Några färdledare fanns för dessa.

Vad beträffar en supning skämt och
spektakel fanns under färden till mark-
nad, som anföras att där de s. k. knallar-
na träffades natten förrut vare de i
supmerlig väntsamhet med supning och
kort spel för att en möjligt länna
varandras hästar, och härvid var en
som kallades Bengt Knalle en väl-
känds typ. Han väntade som en
spriten alldeles färdig och över-
konm. Lilest var det icke endast
i fria handels som slagt stod
utan kostnaderna gagnader som en
given förport fåstning den enklare
Köpe gästgivaregård hade bara
en plats där sidoska herran
träffast och där spektakel med
varandras hästar förekommit.

Det var trevne herrar som färdats
med hästskjuts till Kølje marknad
och de synes haft ett gammalt grell o-
avgjort mot varandra. Sen en gick ut
och skav av båda öronen på sin kom-
rats häst, samt berättade för hästens
ägare att det måtte vara blåst mycket
hårt då båda öronen blivit bort. Ägaren
gick ut och fann det precis som det
var, men skav upps munnen på den
andras häst båda sidor och fälte
en att den andras häst fann så
stort nys i blåsten att han
skrivat så att munnen fläkt
upp på honom. För detta var den
gamla skräddarens berättelse om
vars sanningsenlighet han g-
4 syntes all betvivla.

Lamm berättare omtalade att en
äventyrare som får några supor
i sig, gick till länsmannens och
begärde dennes tillstånd att få besa.
Denna begäran beviljades ju, och då
bergste mannen att besa mitt ibland
berget som låg på marken och
trampade ju sönder en hel kupa
avslutningen på detta nöje talade
ej berättaren om. - Det enda fordon
som fanns att tulla var härtskjuts. Någon
järnväg till kölj fanns ej förän 1886.
Om dessa marknadsresor från det ena
till det andra stället är besu känt
att inga mord eller överfall för-
komme, utan att förde ha slut-
at väl. Några mindre slagemål
förkomme ju men blott i mindre skala.

S. h. gärdferiekonstnärerna fanns alltid
men de voro egna "grossister" samt för-
medlade åt inga andra. Vararna hade
de köpt från någon stor handl., eller
och i närmaste stad om det g. var för
långt dit. Någon särskild tid på året
man hade att vänta sådana fanns ju
inte, om man sådantäger en. Som
gärna kom några dagar innan jul.
Jag vet nu ett ställe han alltid fick
sin skänks en liten julkake, vilken
han syntes sälla stort värde på. Han
badde i denna församling i en liten
stenstuga som ännu finnes fastän
hans barn hava väl där i något
bättre skick. Han hade alltid baxen
att utan till rälsna upp vid namn
varornas beskaffenhet, vilket alltid

av oss barn åhörides med stor munterhet.
De handlade alltid kontant, och några
betygsvaror förekom ej. Men det fanns
särskilda lumphandlare som köpte
te sepps av slags gammal fläskad
lump. deras klädsel var ej näst
ovanligt och deras dialekt var från
den ort de härstammade. -

Marknadsplatsen i Kalje låg på sam-
hällets näst öppna plats och be-
byggd med ett par 30 rader lå-
ga fasta bodar. Mellan dessa var
plats för par rader fria stånd
som affärsmännen själva fingo om-
bestyra. De voro också försedda
med tak av tyg, ty sågmästar
fick de alltid sålva med, men
för det mesta hade de gott väder.

Ägare till marknadsplatser var
både bys herren, en av byvärdarna
som alltid och upprätthåller ansvaret för
den som gagnade bodarna så-
väl som för den som endast
hade ståndplats. Några särskilda
platser fanns ej för folk att önska
något i. Låvåh var som höst
var en plats för kreatur am-
sod, men någon hösthandel
förekom ej. Det var på höstmark-
naden som de livligaste affärerna
skedde, ty då fanns allahanda
av jordens produkter att sälja
på. Men även en massa andra saker
bytte ägare för dagen, såsom karam-
eller, kakor lian, läder, hattar och
mössor, leksaker samt vanlig dinneraffär.

Bland de varor som mest gingo
åt bland allmogen var käll samt
veterinärred. samt kopparkärl och
lådor, ävenså kunde en gammal
konunka få byta ägare, men en del
blev sålda och hade samma väg.
En kupa gående ibland en mil och
däröver. Bytte med varor före-
kom g. och någon kredithandel
förekom g. Om någon bytte han-
del förekom så var det bond-
drängar som bytte blunkor sina
enellan. Några pappersfrävar
att stoppa ner varor i för att g.
utan köparen fick själv ta
hand om sina grejer han köpt
i krog eller väp. Det gäldde
som då att se upp med g. var.

Varorna från marknaden kuras och
och för den som hade Hestskjuts Sön-
des hem. För det mesta passade nå-
gon billig cirkus på och gav före-
ställningar, men mycket usla säd-
na. Dock drogo de till sig åt-
skilliga kronor och i synnerhet
ungdomen av marknadsbesökarna.
Någon blind tiggare sjöng visor
som han själv var författaren till.
I synnerhet var det en sådan visa
om en präst i Ekenas socker
som blivit avsat för oärlighet i
banken, samt om Nyngsjöområdet m.
fl. Det är länge sedan såväl
marknad slopades. Eftersom som.
Hälsat förtröddes blev handlarna fe-
ra och marknadsdagar belöddes ej.